

SOBRE EL DRET A UNA EDUCACIÓ INCLUSIVA I DE QUALITAT PER TOTHOM: REALITAT I NOUS REPTES. (CRÒNICA D'UN DEBAT)

Per Salvador Carrasco Calvo

Amb aquest títol l' Agrupació d'Entitats Gitanes dels Països Catalans (AGIPCAT) es va proposar, abans l'estat d'alarma i del confinament, fer **un debat sobre el dret a una educació inclusiva i de qualitat per a tothom**. Es tractava de dialogar sobre el model educatiu: quina educació volem per avui i en el futur.

Al moment d' analitzar la situació educativa dels infants gitanos, en el marc d'un curs marcat per les conseqüències de la COVID 19, els organitzadors constataren que els reptes educatius de fons segueixen essent els mateixos, però els riscos s'han multiplicat i agreujat. Calia debatre qüestions que demanen iniciatives disruptives i avançar en la construcció d'una societat més justa i respectuosa de la diversitat cultural, més enllà dels tòpics i dels estereotips a l' ús.

Ningú va poder preveure els perills que ens vindrien a sobre amb la COVID 19. Tots vàrem ser sorpresos per una pandèmia que ens va instal·lar de cop en *la societat del risc*, en la qual de fet, conscientment o inconscient, vivim ja fa anys. El retorn a les aules, a mitjans de setembre, ha afegit als vells problemes no poques noves inquietuds, pors i incerteses de tot tipus. Ningú no estava preparat per donar unes respostes clares: **la pandèmia ha afectat l'estructura de la vida quotidiana de la població i, consegüentment, el neguit col·lectiu és considerable**.

Així l' AGIPCAT, amb el pla integral del poble gitano, i la col·laboració del Col·legi Oficial de Doctors i Llicenciats en Filosofia i Lletres i en Ciències, organitzà, el passat dimecres dia 16 de setembre, un debat amb la *voluntat d' obrir una reflexió serena, realista i crítica, sobre el model educatiu*.

En el marc de l' inici del nou curs les intervencions del debat posarien els accents i l'atenció en els nous reptes i en la difícil situació que viuen les famílies i els centres en aquests primers dies del nou curs escolar. La inseguretat, la incertesa i la por al contagi s'han fet presents a tot nivell, des d'Infantil a la Universitat. Als vells problemes d'un Sistema Educatiu, necessitat d' una bona sacsejada i d'una posada al dia inajornable, es sumaven ara el reptes d' un complex retorn a la vida escolar a causa dels rebrotos de la COVID 19 i els perills de contagi; un retorn en el qual s'ha vist qüestionada, per alguns, la suficiència i eficàcia de les mesures sanitàries i educatives adoptades per les autoritats i la seguretat a les aules. Hi ha alguns sectors concrets de la població als que no ha arribat, per causes molt diverses, la deguda informació sobre les condicions en que s' escolaritzaven els seus fills. Tampoc no han faltat bulos ni falses veritats.

En opinió d'aquest cronista, aquest va ser **un debat molt ric, respectuós, obert a mirades molt plurals i a intervencions força crítiques**, tant per part dels ponents com del públic present a la *Sala Ramon Fuster* o a través de les xarxes digitals. El col·loqui permet ara als òrgans directius de l'AGIPCAT posar les bases del disseny de les seves futures intervencions educatives, havent fet una ampla anàlisi col·lectiva dels factors claus del model educatiu en joc i de la conjuntura actual, marcada per la presència i els riscos de la COVID 19.

L'acte va ser moderat per Joan M.Girona, que enmarcà el tema del debat en els Drets dels Infants a l'Educació i al Lleure i el Dret a la Salut, que calia combinar en l'obligada convivència amb la COVID- 19. Deixà ben clar que molts dels problemes de fons que es debatien "venen de lluny". Tot un encert el de l'Agrupació al escollir un moderador capaç de conduir el diàleg, de facilitar l'expressió d' opinions no sempre coincidents i de centrar la discussió en els punts axials del problema, sense concessions a cap mena d' eslogans simplistes.

Un altre mèrit de la sessió fou el de sentar a la mateixa Taula de Debat i convidar a l'assistència presencial a entitats diverses del moviment associatiu dels gitanos de Catalunya: l'Associació de *Dones Drom Kotar Mestipen*, amb més de vint anys de lluita per la igualtat de la dona gitana, representada per María Cortés; un membre fundador del grup *Campus Rom*, que prepara per l'accés a la Universitat a joves gitanos, representat per Fernando Macías, professor de la UB; la *Fundació Privada Pere Closa*, de llarga trajectòria a favor de l'èxit educatiu dels gitanos, de la mediació escolar i la difusió de la Cultura Gitana, representada per su presidenta Mercedes Porras; el Grup dels Joves Estudiants de l'AGIPCAT, representat per David Batista. També serien presents a l'acte membres del *Secretariat Gitano de Catalunya* i de *Macama Prucha*, secció catalana d' *Enseñantes con Gitanos*.

No era present tot el conjunt d'entitats gitanes de Catalunya, però si un grup força significatiu d'entitats especialitzades en educació, obert a la l'anàlisi conjunta dels *temes majors* de l'educació de la població gitana, avalats per una experiència de dècades de feina ben feta i disposats col.laborar, des del respecte mutu i sense indeguts protagonismes.

Tots els ponents eren gitanos, homes i dones joves, de mirada neta i cor obert; igualment compromesos amb una educació inclusiva i de qualitat per tothom, també, evidentment, pels gitanos. Vàrem poder escoltar **un nou discurs, de la mà d' una generació madura i sòlida** que està prenent el relleu de generacions anteriors i està disposada a proseguir lluitant "per que sense educació no hi ha futur" pels seus.

En quant als **continguts debatuts** assenyalaria, entre d'altres, les qüestions següents:

- Les situacions d'exclusió social i desigualtat de la que parteixen molts gitanos, es manifesta en els índexs de fracàs escolar i abandò prematur de l'ensenyament obligatori, de les quals es van donar unes xifres de les quals el mínim que es pot dir és que son escandaloses.
- El llarg camí fet per les dones gitanes en pro de la seva igualtat i la necessitat de promocionar el seu empoderament.
- "No queremos elegir entre Educación y Salud": el Dret a l' Educació és un dret fonamental que s'ha d' exercir amb el mínim de riscos possibles i des del respecte envers les mesures sanitàries, per part d'una ciutadania responsable.
- S'han de contrarrestar les falses informacions sobre la COVID, fent difusió d'informació fonamentada basada en el que sabem, per la investigació científica, sobre la pandèmia.

- Si cal, s'ha de recuperar o guanyar la confiança de les famílies en l'escola, que està fent un esforç extraordinari per donar seguretat i fer possible l' exercici del dret a l'educació en les condicions desitjables. No sempre, però, és possible fer tot allò que hom voldria, a causa dels recursos disponibles. Com s'aconsegueix això, per exemple, en aquells centres, especialment de secundària, que fa dècades tenen abandonada la cura i el contacte amb les famílies i els barris?
- S'han de considerar les situacions i els trets culturals característics de les famílies gitanes per a treballar bé i guanyar llur confiança. És immens el camí que resta per fer, encara.
- Durants els darrers dies s'ha fet massa i injustificat "rebombori" amb el mal anomenat "absentisme escolar" dels gitanos, magnificant el problema com si fossin els únics que aquests dies han deixat d'assistir a l' escola o amenaçant amb la intervenció de la Fiscalia. Hi ha uns protocols oficials de la Generalitat que s' han d'activar tal i com, en el seu dia, van ser pensats per l' administració responsable.
Amb tot, l'absentisme és un problema endèmic i complex en determinades capes de la població gitana i en determinats llocs, contra el qual es treballa fa anys, amb alguns èxits durant la darrera dècada. La COVID -19 pot donar peu a una inflexió a pitjor, contra la que s'hauria d' actuar en un esforç compartit entre les administracions i les entitats gitanes especialitzades en el temes educatius.

(Barcelona, 16 de setembre de 2020)

COM CONVIURE AMB LA COVID-19

ARTÍCLES DELS
COL·LABORADORS
D'AGIPCAT

Generalitat de Catalunya
Departament de Treball, Afers Socials
i Famílies
Pla integral del poble gitano

AGIPCAT
Agrupació d'entitats Gitanes
dels Països Catalans

DEBAT SOBRE EL MODEL EDUCATIU

Article escrits per:
Salvador Carras Calvo (Professor Emèrit de sociologia de la UB)
M. Melónia Gómez Hernández, Professora de Secundària (IES Les Corts, Barcelona).

Generalitat de Catalunya
Departament de Treball, Afers Socials
i Famílies
Pla integral del poble gitano